

Diena

Latvijas Republikas Laikraksts

Stils

PIEKTDIENA, 24.FEBRUĀRIS, 1995
NR.47 (1141)
CENA — Ls 0,12

Istabas vidū gulēja ledus gabali
3.lpp.

Banku krīze Latvijā — cēloņi, un kā to pārvarēt
Uldis Osis — 2.lpp.

Darba likumdošanas ievērošana
Uz jūsu jautājumiem atbildēs Valsts darba inspekcijas direktors **Jānis Bērziņš**, ja piezvanīsiet **piektdien, 24.februārī, no plkst. 10 līdz 12 pa tālruni 212170**

Delons, Keitels un citi Berlinē
Stils — 5.lpp.

Noslēgts pirmais līgums par akciju iegādi publiskajā piedāvājumā

Ojārs Korošonks ir pirmais Latvijā, kas *Latvijas krājbankā* noslēdzis līgumu par valsts uzņēmuma akciju iegādi publiskajā piedāvājumā. *Dienai* O.Korošonks teica: «Konsultējoties ar ģimeni, nolēmu — izmantojot 170 sertifikātus un solot atlases cenu, iegādāties *Latinterauto* akcijas. Šā uzņēmuma akcijas izvēlējos gan tāpēc, ka uzņēmuma akciju kontrolpaketes izsolē to vērtība pieauga divas reizes, gan arī tāpēc, ka privatizācijas noteikumi paredz kontrolpaketes turētājam investēt vairāk nekā miljonu latu uzņēmuma attīstībā.» Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektors Jānis Naglis, sveicot ieguldītāju, teica, ka akcionāru pirmā kopsapulce varētu notikt aprīlī. Attēlā: O.Korošonks ar ģimeni.
Foto — Raitis Puriņš, *Diena*

Godmanis: Latvijas valdība nav ņēmusi kredītu no *Latas*

Akvilīna Liepiņa
Rīga, 23.febr. *Latai* kā valsts uzņēmumam saskaņā ar statūtiem valdības valūtas fondā bija jāiemaksā daļa no ienākumiem, kas gūti pēc eksporta operācijām, — tā *Dienai* paskaidroja ekspremjers Ivars Godmanis, atbildot uz jautājumiem, kas izriet no ceturtdien publicētas informācijas par ārējās tirdzniecības apvienības (ATA) *Lata* valūtas līdzekļu, kopsummā 500 000 dolāru, pārskaitīšanu uz valdības savākšanu Briselē. Avots, no kura *Diena* ieguva attiecīgos dokumentus, apgalvoja, ka tie norādā uz *Lata* aizdevumu tā laikā Ministru Padomei. «Valdībai nekad nav bijušas ne kredīta, ne debeta attiecības ar *Latu*. Mani maz interesē tas, ko saka *Lata International*, ir jādredz kredīta līgums, kur būtu redzams, ka valdība aizņemas naudu no *Latas*,» teica I.Godmanis. Lai gan *Dienai* līdz šim nav izdevies uzzināt par minēto Briseles kontu ne Ministru kabineta kancelejā, ne Finanšu ministrijā, I.Godmanis apgalvoja: «Esmu pilnīgi pārliecināts, ka Briseles valūtas konta kustība ir pilnīgi uzskaitīta — gan ienākumu, gan izdevumu daļa. Par valdības konta atvēršanu un visām darbībām Briselē bija atbildīgs Ārējo ekonomisko sakaru departamenta direktors Māris Gailis.»
1992.gada septembrī *ATA Lata* parāds valdībai no iepērumiem par starpniecību pārtikas preču eksporta operācijās sasniedzis 1 728 000 ASV dolāru. «Esmu absolūti pārliecināts, ka minētā 500 000 dolāru bija nevis valdības aizņēmums, bet gan pirmā iemaksa, kas pienācās valdībai no *Latas* eksporta darbības — tā ir rakstīta arī Galvenās valsts finanšu inspekcijas ziņojumā,» teica I.Godmanis. Šis ziņojums tapis 1992.gada septembrī pēc tam, kad *ATA Lata* tika veikta finanšu pārbaude. Valsts kanceleja apliecināja, ka šī pārbaude veikta pēc I.Godmana 1992.gada 13.jūlija rīkojuma, taču, kā teica I.Godmanis, neizprotamu iemeslu dēļ viņš ar pārbaudes rezultātiem nesot iepazīstināts ne 1992., ne 1993.gadā, kad toreizējais inspekcijas priekšnieks Juris Pučpūns ierosināja valdībai izskatīt jautājumu par *ATA Lata* ģenerāldirektora atbilstību ieņemamajam amatam. I.Godmanis noliedza, ka valdība būtu piesegusi *Latas* vadītājus. ◆

Tomiņa lieta atkarīga no otrās puses nostājas

Juris Tihonovs, Jānis Kulmanis
Rīga, 23.febr. Ja Kolumbijas apgabala prokuratūra līdz otrdienas rītam nebūs pieņēmusi lēmumu tiesā uzturēt prasību pret Latvijas Saimes sekretāru biedru Zīgurdū Tomiņu par sīko huligānismu pret ASV pilsoni, lieta tiks izbeigta. Kā telefonārunā *Dienai* šovakar sacīja Latvijas vēstniecības padomnieks ASV Ints Upmacis, atlicis vairs tikai viens jautājums — vai otrā puse (ASV pilsone Mišela Bisile) vēlas lietu izvirzīt tiesai vai viņai ir kādas materiālas pretenzijas. Acīmredzot, ja prokuratūra cietušās nostājas neuzņemas, lieta tālāk nevirzīs.
Z.Tomiņa palīgs Aivars Priedītis šodien informēja presi, ka trešdienas pēcpusdienā Z.Tomiņš sniedzis liecības Vašingtonas prokuratūrā. Pats Z.Tomiņš telefoniski informēja A.Priedīti, ka tā bijusi pirmā reize, kad viņš pats varējis sniegt liecību. Z.Tomiņam radies iepaids, ka prokurors viņu atzīs par cietušo. Turklāt nesot iesniegta otrās puses prasība, jo lieta ierosināta tikai pēc ASV pilsones sniegtas liecības pamata. Šo liecību viņa sniegusi, kad pēc Z.Tomiņa lūguma incidenta nakti uz viesnīcu *Watergate* izsaukta policija. Z.Tomiņš A.Priedītim izteicies, ka notikušais varējās būt aplaupīšanas mēģinājums. Pagaidām lietas izskatīšana pārtraukta, jo prokurors vēlēties iepazīties ar ASV pilsones liecību, bez kuras informācija liekoties pretrunīga. Paredzēts, ka lietas izskatīšana atsāksot piektdien. Tādā gadījumā Z.Tomiņš, iespējams, atgriezīsies Latvijā līdz marta sākumam. Latvijas vēstniecība ASV prokurora vārdu *Dienai* neizpauž.
A.Priedītis arī pastāstīja, ka Z.Tomiņš pašlaik dzīvojis lētā viesnīcā Vašingtonas nomalē. Viņam esot izdevies aizņemties naudu, lai segtu uzturēšanās izdevumus ASV. ◆

Ogrē pakāpeniski likvidē negaidīto plūdu nodarītās sekas

Agita Bērziņa
Rīga, 23.febr. Ogres pašvaldība kontrolē situāciju pilsētas applūdušajā rajonā, ceturtdien preses konferencē atzina valsts reformu ministru Vita Andu Tēraudu. Ogrē notiek plūdu seku likvidēšana un tiek sniegta nepieciešamā palīdzība cietušajiem. No Finanšu ministrijas līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem plūdu seku likvidēšanai piešķirti 34 tūkstoši latu, kas pārskaitīti jau ceturtdien, lai pašvaldība varētu sākt rīkoties.
Applūdušajā teritorijā joprojām notiek ūdens atsūkšana. Trešdien ūdens līmenis tika pazemināts par pusmetru. Tas panākts, lejasdaļā atrotot dambus, lai sekmetu ūdens dabīgo noteci upē, kā arī atsūknējot ūdeni plūdu skartajā teritorijā. Ceturtdien uz Ogru papildus nostādīti vairāki jaudīgāki ūdenssūkņi. Ūdens bija tīklāt nosūknēts, ka vienā no dzīvojamajām mājām jau varēja ieiet.
V.Tērauda informēja, ka Ministru prezidents Māris Gailis lūdzis sniegt informāciju par to, kā plūdu sākumā notikusi operatīvā darbība.
Pēc *Dienas* rīcībā esošām neoficiālām ziņām, dienu pirms nelaiķu redzēja sietu, ka katlumājā ūdens skāris elektropiegādes iekārtas.
Ogres pilsētas valdes priekšsēdētājs Edvins Bartkevičs nenoliedza, ka iedzīvotāji nav brīdināti. Viņš telefonārunā *Dienai* paskaidroja, ka augsts ūdens līmenis Ogres upē turējies veselu nedēļu, tas balansējis Rīgas HES palīdzību. Taču iedzīvotājiem esot iepriekšējo, pirms vairāk nekā desmit gadiem notikušo plūdu pieredze, viņu uzmanību vajadzējis saasināt arī tam, ka ūdenslīmenim upē regulāri sekojusi zemessardze, civilās aizsardzības speciālisti un pašvaldību darbinieki. Ogres pilsētas valdes priekšsēdētājs teica — varēja gaidīt, ka dambis var tikt pārrauts, bet, ka ūdens plūdis tam pāri visā garumā, to paredzēt nevarēja.
V.Tērauda preses konferencē pastāstīja, ka pagājušās nedēļas piektdienā kopā ar Ogres pašvaldības vadītāju bijusi vietas, kur veidojās ledus sastādumi. Viņaprāt, iedzīvotāji, kas dzīvo blakus upei varēja saprast, kāda ir situācija. Tiek plānots plūdos cietušajiem izmaksāt naudas kompensāciju, teica E.Bartkevičs. Ir atvērts palīdzības fonds plūdos cietušajiem akciju sabiedrībā *Ogres komercbanka*, reģinā numurs 000700698. Gaidāms, ka vairākums cietušo māju īpašnieku saņems arī apdrošināšanas naudu. No visām plūdos cietušajām mājām apdrošinātas nesot atostas, savukārt tikai deviņi īpašnieki esot apdrošinājuši savu mantu.
Kā *Dienai* informēja Hidrometeoroloģiskās pārvaldes inženiere Irēna Nikoluškina, Gaujā ūdens līmenis ceļas par 15–20 centimetriem dienā. Ledus sega saglabājas augstēcē pie Valmieras, kā arī lejtecē — pie Ādāžiem. Pie Carnikavas Gauja ir brīva no ledus. Daugava ūdens līmenis ceļas par 10–15 centimetriem dienā. Turvākajās dienās gaidāma ledus iešana Pļaviņā — Jekabpils posmā. ◆

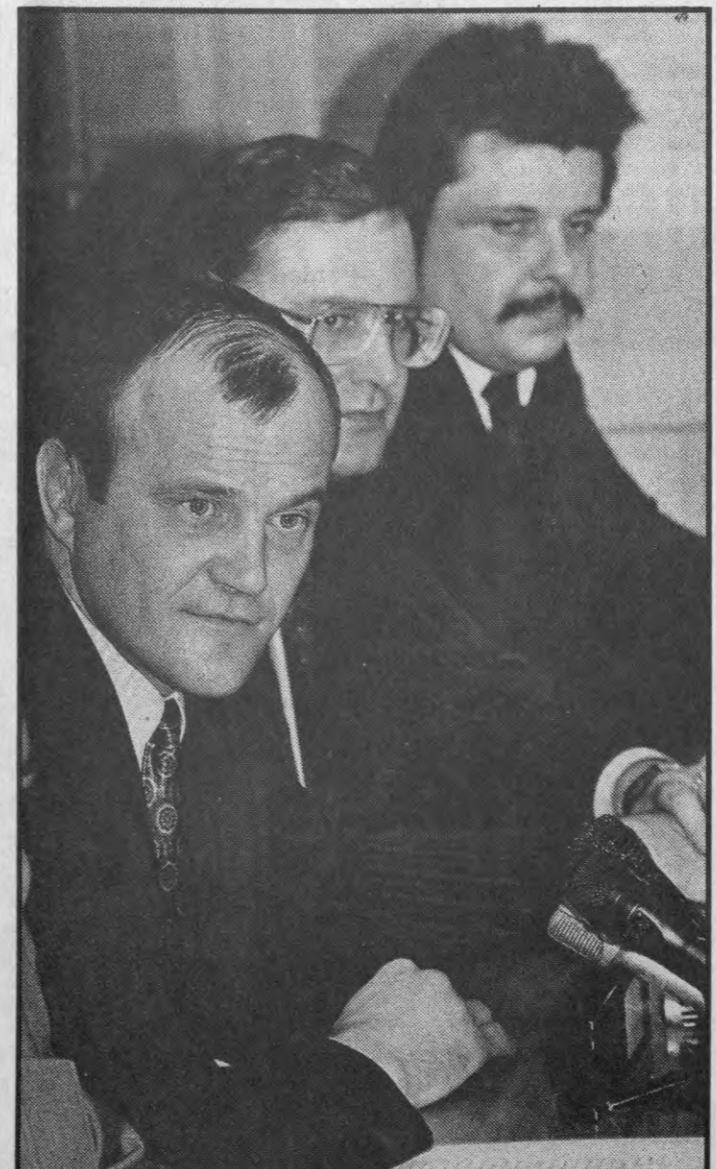
Izveidota finanšu krīzes cēloņu izmeklēšanas komisija

Juris Tihonovs
Rīga, 23.febr. Saeima ceturtdien izveidoja izmeklēšanas komisiju, lai noskaidrotu cēloņus, kas radījuši finanšu krīzi vairākās LR komercbankās un līdz ar to apdraud valsts finanšu sistēmas stabilitāti. Par komisijas locekļiem Saeima izvēlās Andreju Krastiņu (LNNK), Viesturu Paulu Karnupu (LNNK), Kārli Jurkovski (TPA), Māri Grinblatu (TB), Ojāru Kehri (LC), Vili Kristopānu (LC) un Aiju Poču (LC). Savukārt par komisijas priekšsēdētāju ievēlēja V.Kristopānu, par sekretāru — V.P.Karnupu.
Pēc ievēlēšanas amatā V.Kristopāns paziņoja, ka pētāmā problēma esot īpaši smalka, tāpēc turpmāk visas komisijas sēdes būšot slēgtas. Viņš pēc komisijas pirmās sēdes preseī pastāstīja, ka komisijas locekļi apsprieduši, kādi finanšu sistēmas aspekti komisijai jāizanalizē.
Nolēmts, ka komisija marta beigās sniegs starpziņojumu par banku uzraudzības stāvokli.
Komisijas locekļi arī izlemuši, kādas amatpersonas jāauzina uz komisijas sēdēm informācijas iegūšanai. To vidū jābūt Latvijas Bankas prezidentam, banku uzraudzības padomes un likumzaudzības iestāžu pārstāvjiem. Komisija paredzējis arī uzklaut to starptautisko auditorfirmu viedokli, kas pārbaudījušas komercbanku gada pārskatus.
Komisijas darba mērķis esot izanalizēt Latvijas finanšu sistēmas problēmas, sniegt ziņojumu Saeimai, atrast veidu, kā stabilizēt finanšu sistēmu. Plānots pievērst uzmanību arī viltotajiem sertifikātiem un noguldījumu drošībai. A.Krastiņš būšot atbildīgs par *Latvianbank* gadījuma analīzi, bet O.Kehris — par likumdošanas problēmām saistībā ar finanšu sistēmas stabilitāti. ◆

Pimrdien Maskavā paredzama Latvijas un Krievijas starpvalstu līgumu ratifikācijas rakstu apmaiņa

Anita Matisone, Dienas korespondente Maskavā, Jānis Kulmanis
Rīga, Maskava, 23.febr. Latvijas vēstniekam Jānim Peteram dotas pilnvaras Latvijas un Krievijas līgumu ratifikācijas rakstu apmaiņai, kas, domājams, notiks pirmdien, 27.februārī, Maskavā, ceturtdien intervijā *Dienai* sacīja Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Māris Riekstiņš. No Krievijas puses šajā procedūrā piedalīsies Krievijas ārlietu ministra vietnieks Sergejs Krilovs.
No sākuma ratifikācijas rakstu apmaiņa bijusi paredzēta pagājušā gada decembra beigās, bet Krievijas puse «tehnisku iemeslu dēļ» kavējusi — nesot bijusi parakstīti ratifikācijas akti. *Diena* ir pārliecinājusies, ka pirmdien apmaiņā ratifikācijas rakstā, ko parakstījis Krievijas prezidents Boriss Jelcins, minēts 26.decembris. Pēc tam notikušās sarunas, ka februārī gaidāma Krievijas ārlietu ministra Andreja Kozireva vizīte Rīgā. Tās laikā notiku apmaiņas procedūra. Taču Krievijas ārlietu ministra pavasara vizīti grafiks acīmredzot ir krietni noslogots, un tik drīz vizīte nav gaidāma. Tika nolēmts sādu svarīgu lietu formāli nesaisīt ar A.Kozireva vizīti un nevilcināties.
Tomēr, kā sacīja M.Riekstiņš, nav nekādu pazīmju, ka vizīte varētu notikt. Par šādas vizītes gatavošanu nupat Briselē skaidri apliecinājis kāds Krievijas pārstāvis.
Gan Krievijas, gan Latvijas valdība kuluāros pievērsis uzmanību tam, ka ratifikācijas rakstu apmaiņa notiek nevis Rīgā, kā bija iecerēts sākumā, bet Maskavā, un nevis ārlietu ministru līmenī, kā tas tika plānots decembrī, bet zemākā.
Ceturtdien Organizācija drošībai un sadarbībai Eiropā (ODSE) Vinē beigus sarunas par mehānisma izstrādi Latvijas un Krievijas līgumu izpildes kontrolei, informē ziņu aģentūra *ITAR—TASS*. Tādējādi vienošanās par Skrudas lokatora tiesisko statusu un militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu sociālo aizsargātību gūst papildu militāri tiesisku statusu. Kā *ITAR—TASS* sacījis Krievijas delegācijas vadītājs sarunām ar Latviju Sergejs Zotovs, ODSE inspekcijas laus pārliecināties, ka Krievijai nav nodomu izmantot šo stratēģisko objektu kā karabāzi, un apstiprinās, ka Krievija ir uzticama partnere, kas precīzi izpilda savas saistības. Turklāt cits ODSE mandāts, kas uzstāda S.Zotovs, nodrošinās starptautisku kontroli, lai Latvija ievērotu militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu tiesības. ◆

Adamsons sniedz pārskatu par 100 dienām

«Par galveno panākumu uzskatu to, ka iekšlietu ministrijas darbinieki isā laikā mani uzņēma kā savu cilvēku.» ceturtdien preses konferencē teica iekšlietu ministrs Jānis Adamsons (no kreisās). *Diena* Franca rakstu lasiet 8.lpp.
Foto — Uldis Briedis, *Diena*

Militārpersonas vēl nesteidzas reģistrēties

Jānis Kulmanis
Rīga, 23.febr. Nedēļas laikā kopš 15.februāra Pilsfonības un imigrācijas departamentā (PID) reģistrējušas tikai 44 militārpersonas, kas demobilizētas pēc 1992.gada 28.janvāra un kam saskaņā ar Latvijas un Krievijas līgumiem bija jāatstāj Latvija jau pagājušajā gadā. Līdz ar to līdz otrdienai bija reģistrējušas un saņēmušas uzturēšanas atļaujas 769 militārpersonas un to ģimenes locekļi. No tām 278 nav iekļautas Krievijas iesniegtajā Latvijā palikušo militārpersonu sarakstā, ceturtdien ziņo iekšlietu ministrija. IeM konstatē, ka Latvijā joprojām nelegāli uzturas aptuveni tūkstoš neregistrētu militārpersonu. Krievijas puses iesniegtajā sarakstā ir 1641 persona.
Kā zināms, Ministru kabinets janvāra sākumā pieprasīja līdz 15.februārim reģistrēties visām Latvijā palikušajām militārpersonām un viņu ģimenes locekļiem, lai dotu viņiem iespēju uzturēties Latvijā vēl līdz 1.maijam. Tā kā līdz 15.februārim bija reģistrēti aptuveni 30%, valdība nolēma reģistrāciju pagarināt līdz 1.martam.
PID paziņo, ka Raiņa bulvārī 5.vāres reģistrēties arī sestdien, 25.februārī, un svētdien, 26.februārī, no pulksten 10 līdz 16. Reģistrācija tiks pārtraukta 1.martā pulksten 17.
PID paziņo, ka Raiņa bulvārī 5.vāres reģistrēties arī sestdien, 25.februārī, un svētdien, 26.februārī, no pulksten 10 līdz 16. Reģistrācija tiks pārtraukta 1.martā pulksten 17.
Iekšlietu ministrija vēlreiz aicina militārpersonas reģistrēties un saņemt uzturēšanas atļaujas. No 2.marta «Iekšlietu ministrija attiecībā pret personām, kuras nebūs legalizējušās, veiks pasākumus saskaņā ar Latvijas Republikas likumu «Par ārvalstnieku un bezvalstnieku iecelšanu un uzturēšanu Latvijas Republikā» līdz pat izraidīšanai piespiedu kārtā», teikts iekšlietu ministra Jāņa Adamsona rakststītajā paziņojumā. ◆

Militāristiem pensijas izmaksā Latvijas krājbanka

Baiba Melnace
Rīga, 23.febr. Pensijas par februāri Krievijas armijas atvaļinātajām militārpersonām Latvijā jau trešdien no saviem līdzekļiem sākusi izmaksāt *Latvijas krājbanka*, *Dienai* informēja *Krājbankas* preses sekretāre Anda Rožukalne.
Krājbanka pēc Krievijas vēstniecības Latvijā konsulārās daļas sociālās nodrošināšanas nodaļas lūguma 22.februārī izsūtījusi visām savām filiālēm rīkojumu izmaksāt pensijas Krievijas Aizsardzības ministrijas un VDK bijušajām militārpersonām no *Krājbankas* līdzekļiem. *Krājbanka*, kā skaidroja A.Rožukalne, atradusi iespēju kredītēt šos maksājumus, un Krievijas Aizsardzības ministrija apņēmusies šos līdzekļus vēlāk pārskaitīt *Krājbankai*.
Skat. Izmaksā pensijas 8.lpp.

Darīsim kopīgu darbu!
TREŠDIENĀS
DARBA PIEDĀVĀJUMUS PUBLICĒJAM AR **20% ATLAIDI**
LAIKRAKSTA *Diena* REKLĀMAS AGENTŪRA, PILS IEĻA 12, 2.STĀVS.

SAULE LEC 7.31 RIET 17.44
MĒNESS LEC 4.04 RIET 11.55
6 — 11 m/s
D +1° +5°
N -2° +2°
Laika ziņas

Šodien Latvijā mainīgs mākonu daudzums. Vietām neliels lietus, slapjš sniegs. Pūtis dienvidu, dienvidrietumu vējš ar ātrumu 6–11 m/s. Gaisa temperatūra dienā no +1° līdz +5°C, nakti no -2° līdz +2°C.
Medicīniskais laika tips — II (labvēlīgs).

KOMENTĀRI UN VIEDOKĻI

FORUMS

Igaunija — ES asociētā dalībvalsts uz brokastlaiku?

Guntis Rozenbergs, *Dienas komentētājs*

Aizvakar ziņu aģentūra BNS izplatīja informāciju, ka trešdien Briselē sēdē beigta Igaunijas un Eiropas savienības sarunas par ziemeļu kaimiņvalsts līdzdalību savienībā kā asociētā dalībvalstij. Pārsteidz, ka noslēguma dokumentā pārejas periods Igaunijai netiek paredzēts, Latvijai sarunu turpinājums ar ES paredzēts 3.martā. Igaunijas delegācijas sarunām ar ES vadītājs Prits Kolbre sekmes skaidrojās ar Igaunijas straujo lēcieni ekonomiskajā attīstībā, kas ļauj uzskatīt Igauniju par ziemeļu kaimiņvalsti, kas ļauj uzskatīt Igauniju par ziemeļu kaimiņvalsti, kas ļauj uzskatīt Igauniju par ziemeļu kaimiņvalsti.

Visām Centrālās Eiropas un Austrumārkas valstīm, kas noslēgušas ar ES asociētās dalībvalsts līgumus, līdz šim ir bijis noteikts pārejas posms, ko sākotnēji nevis no tā brīža, kad tiek parakstīts līgums par valsts uzņemšanu ES kā asociētā dalībvalstī, bet tikai no tās dienas, kad šis līgums būs ratificēts vienā ES dalībvalsts parlamentā. Ratificēšana var turpināties ne tikai gadu, bet pat divus līdz četrus gadus. Arī Latvijas pārejas posms ir paredzēts, kas ir pozitīvs signāls, bet Briselē līdzšinējās sarunās skārusi jautājumu, vai Latvijai šis pārejas posms varētu ilgt nevis sešus gadus, bet mazāk un beigties 2000.gadā. Bet ES pārejas atbilde uz šādu mūsu vaicājumu bijusi ļoti rezervēta.

Pirma reakcija uz šādu paziņojumu par ziemeļu kaimiņu lielajām veiksmēm uzreiz liek uz raudzīties skeptiskī, jo Igaunijai ar līdz šim daudzārt patiesi pārspīlētus panākumus ES. Lai atceramies, kā savulaik Igaunija dižojās, ka tā pirmā noslēgus brīvās tirdzniecības līgumu ar ES, bet ES brīvās tirdzniecības līgumu slēgšanu ar Baltijas valstīm uztvēra kā vienlaikus procesu un nekādu sacensību šai ziņā neparedzēja.

Protams, Igaunija varbūt ir gata va paziņot un to arī ir darījusi, ka tā ES asociētā dalībvalstij nav vajadzīgs šis pārejas periods. Diezin vai tam varētu ticēt pilnīgi un galīgi. Arī ES komisija droši vien ikvienam saprot, ka Igaunija uz brokastlaiku vēl nav gatava uzreiz iekļauties jaunajā statusā.

LR Ārlietu ministrijas Starptautisko ekonomisko sakaru departamenta direktore Iveta Sers *Dienai* paskaidroja, ka BNS izplatītā informācija it kā par Igaunijas fantastisko veiksmi, proti, tās kļūšanu par ES aso-

Banku krīzes iemesli

Uldis Osis*

Krīzes iemesli

Nekustamā īpašuma tirgus faktiskais trūkums ir viens no galvenajiem pašreizējās banku krīzes cēloņiem. Nauda ir visu vērtību ekvivalents, bet vērtību pamats ir zeme un nekustamais īpašums. Par reālām vērtībām tie var kļūt, tikai nonākot likvidas tirgus apstākļos.

No naudas tirgus viedokļa tas nozīmē, ka naudas, t.sk. kredītu aprīte nav pietiekamas ekonomiskās bāzes, kas praksē realizējas kā kredītu nodrošinājums (kolaterāls, garantijas). Tādēļ ir izveidojusies situācija, ka finansu institūcijas, kā arī daudzas uzņēmējdarbības ir iestigušas savstarpējo garantiju attiecībās, kurām nav reāla seguma. Būtībā Latvijā ir uzkrājušies bīstami kritiska masa fiktīvā kapitāla, kas sastāv no dažādām saistībām.

Ar nekustamā īpašuma tirgu cieši saistīts ir vērtspapīru tirgus. Pašlaik tajā dominē valsts vērtspapīri — valsts kases zīmes, ko emitē Finanšu ministrija budžeta deficīta finansēšanai. Uzņēmumu vērtspapīru tirgū praktiski neapgrozās — to gluži vienkārši nav (ja neskaita dažus izņēmumus). Tādēļ runāt par vērtspapīru tirgu Latvijā var ļoti nosacīti.

Akciju emisija un to apgrozība vērtspapīru tirgū visā pasaulē ir viens no svarīgākajiem uzņēmējdarbības attīstības finansēšanas avotiem. Masveida akciju emisija Latvijā līdz šim nav bijusi iespējama aizkavējusies privatizācijas dēļ.

Plaša mēroga privatizācija beidzot it kā būtu sākusies. Taču jau pirmie privatizācijas piemēri (restorāns *Juras pērle* u.c.) uzskatāmi parāda, ka ierobežojumi zemes un nekustamā īpašuma tirgus attīstībā var kļūt par nopietnu ātras privatizācijas šķērslī, tādā kāvē arī vērtspapīru tirgus attīstību. Tādēļ akciju kapitāls Latvijā nespēj kļūt par tautsaimniecības attīstības vēra pamatu faktoru un visa šī attīstības finansēšanas slodze gulstas tikai uz uzņēmumu pašfinansēšanas un banku kredītiem. Problēma ir ne tik daudz finansu resursu trūkumā, cik to struktūrā. Akciju emisija un to pārdošana vērtspapīru tirgū ne tikai ievērojami paplašina iespējamu vienā rādā alternatīvus finansu resursus, bet kvalitatīvi uzlabo arī uzņēmumu vadību, nodrošina kontroli pār to. Tādēļ akciju kapitāls ir viens

Banku krīzes iemesli

Uldis Osis*

Krīzes iemesli

no svarīgākajiem ekonomikas un finansu sistēmas stabilizatoriem, kā Latvijai pagaidām pilnīgi trūkst.

Svarīga nozīme banku sistēmas stabilitātē un to likviditātes nodrošināšanā ir attīstītam starpbanku naudas tirgum, t.i., banku iespējai operatīvi aizdot cita citai naudu. Protams, katrai komercbankai vienmēr pastāv iespēja vajadzības brīdī aizņemties refinansēšanas kredītu no Latvijas Bankas, tomēr, kā gan drīz visur pasaulē, komercbankas ļoti nelabprāt izmanto šo iespēju (lai neradītu centrālās bankas aizdomas par šādas komercbankas finansiālo stāvokli).

Nemot vērā lielo komercbanku skaitu Latvijā, varētu sagaidīt ātru starpbanku tirgus izveidošanos. Tomēr šis tirgus pašlaik atrodas rudimentārā attīstības stadijā un darbības visai izkropļotā veidā. Naudas (kredītu) tirdzniecība starp bankām notiek galvenokārt uz banku lielāko akcionāru un vadītāju personisko attiecību pamata.

Ir vairāki iemesli, kādēļ starpbanku tirgus Latvijā veidojas tik lēni. Tā ir vāja banku darbības, kā arī informācijas sistēmas unifikācija u.c. Tomēr problēmas saknes ir daudz dziļākas. Tās ir finansu sistēmas un uzņēmējdarbības savstarpējās attiecības, kas Latvijas apstākļos drīzāk ir apzīmējama kā banku un to īpašnieku problēma. Tātad, banku akcionāru problēma. Lai gan banku sistēma Latvijā attīstās galvu reibinošā ātrumā, nevar neievērot, ka Latvijas komercbankas ar reti izņēmumiem joprojām tādas «kabaņas» bankas vien ir. Citiem vārdiem, lielākā daļa banku atrodas ierobežotā skaita akcionāru rokās. Dažas no lielākajām komercbankām Latvijā faktiski kontrolē viens cilvēks.

No pirmā acu uzmetiena šķiet, ka tas pasaulē it kā nebūtu nekā nepatērēti. Atcerēsimies kaut vai Rofkeleru, Morgānu, Rotšildu utt. Tomēr vairākuma Latvijas rofkeleru īpašība ir tā, ka viņu pamatbizness nav vis finanses, bet gan citi uzņēmējdarbības veidi, parasti tirdzniecība. Tādēļ banku vajadzības gadījumā var iebraukt ar roku un pagrabēt, cik nu kuro brīdī vajadzīgs.

Protams, Latvijas Banka nosaka visai striktus normatīvus, kas ierobežo kredītu piešķiršanu vienam aizņēmējam, ar akcionāru, tomēr, kā rāda pēdējā laika prakse, šie ierobežojumi nav nemaz tik grūti apiet, izveidojot plašu tīkli un netieši kontrolējot meitasuzņēmumu tīklu ne tikai Latvijā, bet arī ārpus tās, arī *offshore* zonās. Rezultātā banku attīstība un stabilitāte Latvijā stipri atkarīga no atsevišķu akcionāru veiksmēm vai neveiksmēm biznesa operācijās.

Daudzas ekonomiski attīstītas valstis, piemēram, Vācija un Japāna, izceļas ar ciešu banku saistību ar uzņēmējdarbību. Tomēr, pretēji Latvijas piemēram, šajās valstīs nevis uzņēmēji kontrolē bankas, bet tieši otrādi — bankas veido finansu industriālo grupu kodolu un ar finansu sviru palīdzību kontrolē visas grupas darbību. Ja kādā no finansu industriālas grupas posmiem rodas ilgstošas finansu problēmas, nevis bankas tiek izmantotas kā naudas ādere, bet gan tiek likvidēti uzņēmumi, kas rada šīs problēmas.

Latvijā pašreiz pastāv vairāk vai mazāk izolēti biznesa «kļani», «groza» naudu, izmantojot «savas» bankas kā instrumentus. Tādēļ nevar runāt par vienotu Latvijas banku un finansu sistēmu.

Tas arī izskaidro, kādēļ Latvijā nav spējis attīstīties starpbanku naudas tirgus, — bankas ir pārāk atkarīgas no saviem akcionāriem, lai spētu integrēties vienotā sistēmā. Gribo uzsvērt, ka runa ir par integrētu finansu sistēmu, kuras darbību nosaka vienota kārtība un standarta procedūras, kas ir zināmas visiem vienādā pieejamas, nevis pašreizējo «klanu» sistēmu, kas balstās uz personiskām attiecībām, kuras šodien ir labas, bet rīt kļūst sliktas.

Straujās attīstības dēļ pēdējos gados, Latvijas bankas tempu un apjomu, kā arī kvalitātes ziņā ir pārspējušas uzņēmējdarbību. Par to netieši liecina kārt vai tas, ka komercbankas ir kļūvušas par noteicošajiem valdības kreditoriem. Naudas piedāvājums valdībai no banku puses stabili pārsniedz vajadzības, lai gan valsts kases zīmju diskonta likmes nepārtraukti samazinās un arī valsts vajadzības nav mazas. Tātad problēma nav naudas trūkumā banku sektorā — naudas ir krietni vien vairāk, nekā Latvijas uzņēmēji spētu izlietot (izlietot, nevis iztērēt).

Neviens negrib apgalvot, ka bankieri būtu ar kaut ko pārkāpi par rūpniekiem, zemniekiem, celtniekiem vai tirgotājiem. Uzņēmēji pašlaik ir kā piesieti pie bankām, dareiz pat pret savu gribu, neatkarīgi no tā, vai viņi ir šo banku akcionāri vai vienkārši klienti. To pašu savstarpēji

Uz kādām personām būtu jāattiecinā ierobežojumi kandidēt 6. Saimei?

Uldis Osis*

Krīzes iemesli

Manuprāt, nevienam nekādus sevīskus ierobežojumus, kandidējot 6.Saimei, nevajadzētu izvirzīt. Tikai būtu jāatsakās baloties tiem, kuri pasi nejutās droši, ka viņu uzvardu nav «čekas maiss». Kaut gan — pierādīt jau tāpat neko nevar! Tāpēc nu iznāk, ka vienīgi čekisti Latvijā ir Bojārs un Andrejevs, kas plaši sabiedrībai šķiet ļoti simpātiski. Ja Andrejevs kandidētu, es arī balsotu par viņu. Nepārprotami ir arī pierādījies, ka tieši tā saucami «bijušie» ir izglītotākie un varošākie. Vajadzētu apziņoties, ka visi taču dzīvojam padomju varas laikā.

Ierosinu rūpīgi novērtēt savas zināšanas un vietējo apstākļu izpratni arzēms dzīvojošajiem latviešiem, jo tieši šo kritēriju neievērošana dažiem 5.Saimes deputātiem, piemēram, Rīteņa kungam, ir vērtusi neveiksmīgu varbūt labi iecerēto darbību. Manuprāt, pirms vēlēšanu cilvēkiem noteikti vajadzētu nodrošināt iespēju iepazīties ar kandidātu biogrāfiju detalizētāk izklāstā.

Jādarā viss iespējams, lai 6.Saimei neiekļūtu bijušie komunisti un čekisti, jo viņos turpina dzīvot mūsu mocītāju un slepkavotāju morāle.

Tagadējo valsts mantas zagļu, neejdzīgu likumu autoru, slepto ekonomisko noziedzumu izdarītāju vidū ir ne mazums tādu, kas formāli nekad nav bijuši saistīti ar okupācijas un totalitāro varu. Taču viņu pastrādātais ir vēl ciniskāks, jo šos cilvēkus tā rīkošanās nav spiedusi sveša vara, kā tas dažkārt bija komunistu laikos, bet pašu ļaunums un alkātība.

Nedomāju, ka formālie aizliegumi atslājas nederīgos. Cilvēks sevi parādā darbā un sadzīvī. Visiem kopā vērtējot, mēs nekūdi varam pateikt, kas katrs ir. Tāpēc vajag vēlēšanu likumu, kas ļautu un liktu laikus izvirzīt deputātu kandidātus. Tad būs pietiekami laika masu informācijas līdzekļos un sapulcēs vispusīgi apspriest kandidātus. Mūsu veselais saprāts uzliks ierobežojumus tiem, kuri nav 6.Saimes cienīgi.

Sastopoties dažādās dzīves situācijās ar pašlaik valdošo politisko bezatbildību, gribo uzsvērt Roberta Mūka atziņu: «Ierobežojumi attiecas uz tiem, kuri nav atmodušies no nomoda miega, tas ir, nav atbrīvojušies no ego tirānijas, nav isti brīvi. Tādi mēri panākumus ar ārējo sasniegumu mērāuku, iekšējo apziņu atstājot tumšā.» Uzskatu, ka jaunās Saimes deputātiem jābūt ārpus aizdomām. Pirmkārt, tas attiektos uz bijušajiem VDK darbiniekiem vai personām, kas darbojušas citu valstu līdzīgās organizācijās. Par un pret ir ļoti daudz. Lai tos novērtētu, katram deputāta kandidātam vajadzētu aizpildīt anketu — tāpat kā ierādējam. Šāda prakse ir daudzās rietumvalstīs. Tie fakti, kas tagad atklājas par Saimes deputātiem, veicot anketēšanu, diez vai būtu jālvēst tautai balsot par attiecīgo deputātu. Anketa būtu arī deputāta morāla atbildība vēlētajiem.

Diemžēl, lasot Satversmi, katrs mūsu — vēlejtājs — izteikums tāds emocionāli un juridiski nenozīmīgs iebildums vien ir. Nav likuma, kur būtu ievērti formāli, kādas personas drīkst pieteikt par kandidātiem un ievēlēt. Ir vienīgi Satversmes 9.pantā noteiktas, ka nevar ievēlēt jaunākus par 21 gadu un viņiem jābūt pilntiesīgiem Latvijas pilsoņiem. Tātad visiem, kuriem ir likumīgas vai morālas tiesības. Vai tādas ir arī cilvēkiem, kuri ar savu darbību nodarījuši kaitējumu valstij un tās pilsoņiem un ir arvien turpina to darīt, jāvērtē vēlejtājiem. Tā kā par vēlēšanu grozījumi valsts likumdošanā nav izdarīti, lai panāktu patiešām tautas prasībām atbilstošu deputātu ievēlēšanu, maksimāli daudz jādarā masu informācijas līdzekļiem, atklājot par katru kandidātu visu pieejamo informāciju. Arī valsts prezidents jāvēl tautai, nevis Saimei.

Attīstību un uzticēšanos politikējiem, kas rodas, atceroties dažus tagadējo runasviru kādreizējo sadarbību ar represīvajām iestādēm. So mantojumu no piecdesmit gadu okupācijas laika mums tomēr vajadzēs pārvērtēt. Tāpēc Latvijā ir nepieciešami īpaši noteikumi pilsoņu kandidēšanai Saimei. Partijas *Tēvzemei un brīvībai* programma šādu ierobežojumus paredz noteikt personām, kas neprot valsts valodā augstākajā līmenī vai kuras aktīvi sadarbojušas ar okupācijas režīmu — bijušajiem PSKP, VDK un Galvenās izlikošanas pārvaldes štata un ārštata darbiniekiem. Pilnīgi nepamatotas ir joprojām tautā kultivētais bailes, ka, ierobežojot partijas nomenklatūras un tās sargorganizāciju darbinieku pasīvas vēlēšanu tiesības, mums nebusot ko sēdināt Ministru kabineta un Saimes deputātu kreslos. Vismaz tā nesēn kādā pārraidē uztraucās pazīstamais radiokomentētājs Risārs Labanovskis. Pagātnes mantojuma pārvēršana prasmīgāku politiku īsteno īgauni. Varbūt nepieciešams ierobežojumus noteikt arī tiem, kuri sadarbojušies ar fašistiskās Vācijas nodedzīgajām organizācijām, respektīvi, bijuši to aģenti. Vajadzētu izsludināt, lai personas, kas sadarbojušas ar Vācijas Padomju Savienības okupācijas režīmu, pieteiktos, un to uzskatīt par grēku noņemšanu un godīgi izteiktu vēlmi būt lojālam pret Latvijas valsti.

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

Arkādijs Zēbergs, apvienības *Tēvzemei un brīvībai* Liepājas nodaļas vadītājs, augstspriegumu tīklu meistars. Foto — Aigars Stāls

LBRS LATVIJAS BŪVİNĒNIERU SAVIENĪBAS **BŪVZINIS**

AUGSTI KVALIFICĒTI SPECIĻISTI VEIC:

- ēku novērtēšanu - kredītu garantijai, ieguldīšanai uzņēmumā, īpašuma tiesību noteikšanai un citām vajadzībām (ar pamatotu aprēķinu)
- jaunbūvju un rekonstrukcijas projektu izstrādāšanu,
- ēku tehniskā stāvokļa apsekošanu (nosaka arī avārijas stāvokli),
- projektu ekspertīzi,
- celtniecības pasūtītājiem — darbu izpildītāju konkursu organizēšanu,
- konsultācijas celtniecības jautājumos.

Pasūtījumus pieņem Rīgā, Grēcinieku ielā 22/24, 406.istabā, no plkst. 9 līdz 13. Tāl. 228795.

CELTNIECĪBAS, PROJEKTĒŠANAS UN PROJEKTU VADĪŠANAS FIRMA

Randvalī & Karema

MEKLĒ LATVIJAS FILIĀLES VADĪTĀJU.

Pretendentam jābūt komunikablam un mērķtiecīgam diplomētam inženierim ar projektēšanas darba pieredzi. Nepieciešamas labas latviešu, angļu un krievu valodas zināšanas. Vecums 30-35 gadi.

Tāl. 971144.

MONO-AM

Jūs esat augstākās kvalitātes cienīgi!

ALKOHOLISKIE DZĒRIENI (vairāk nekā 300 nosaukumu)

Firmas **SCHWEPPES** bezalkoholiskie dzērieni (toniks, soda u.c.) Minerālūdens Firmas **SPORTFIT** sules Alus **GUINNESS** un **BECK'S**

Piedāvājam firmas WRIGLEY'S košļājamo gumiju

Pasūtījumi pa telefonu un piegāde ar mūsu transportu

VAIRUMTIRDZniecības VEIKALI
Lubānas ielā 84/86. Tāl.: 1-7139 768, 1-7139 821
Brūņinieku ielā 29/31. Tāl.: 276 320, 272 838

Tiem, kas būvē!

- spundēti dēļi,
- grīdas dēļi,
- dažādas brūnas,
- listes, apmales, logi, durvis,
- presētās kartons.

Tas viss pie mums, veikalā "Celtniecības pasūtītājs"

Rīga, Mūkusalas ielā 45/47. Tāl. 629345. Darba laiks: no 9⁰⁰ līdz 18⁰⁰, sestdienās no 9⁰⁰ līdz 16⁰⁰.

PĀRDOD
• jaunu autoceltni (5 t), cena Ls 1000;
• šķūrlāpsti (3,10x1,15 m) pilna komplekta;
• 1, 5, 10 t degvielas cisternu;
• graudu padevli;
• apbūves gabalu 35 km no Rīgas, Lielās Juglas upes krastā. Tāl. 918206.

Pārdod krievu-somu koka pirti — 16 kv.m. Tāl. 552293, no plkst. 9—17

Pārdod dažādu izmēru 3 līdz 4 mm biezu stiklu. Tāl. 552293 (no plkst.9 līdz 17).

André Charles Boule 1642-1732

MODE R N

RĪGAS MEISTARI MĒBELES

Rīga, Pērses 2. Tāl. 228952 Faks 224506

Izgatavojam un projektējam **pēc Individuālā pasūtījuma:**

veikalos un tirdzniecības centriem: letes, vitrīnas, plaukti kafejnīcām, bāriem, bistro; bāru letes, vitrīnas ofisēm un pārstāvniecībām: galdus, skapjus, bārus, krēslus mājām un vasarceltīm: virtuves, guļamistabas, viesistabas, bērnu istabas iekārtas optiķiem, optiķiem, stomatologu un ārsta kabinetiem celtniecībai un remontam: logus, durvis, paneļus, iebūvētas mēbeles

Ja kārta šīlā no arhitektu darbiem: koka un akmens no tradicionālām un mūsdienu materiāliem (koka, metāla, plāstika, stikla, apgūdi, dažādu krāsu encaļi)

Meistari izbrauc uz vietas pasūtījuma pieņemšanai

CENAS: bagātiem - lēti turīgiem - pieņemami Pastāvīguem pasūtītājiem atlaides no 5 līdz 10 % Iespējama izgatavošana uz kredīta Pasūtījuma izpildes laiks no 10 dienām līdz 1 mēnesim

SAKARU BANKA

JURIDISKO PERSONU SERTIFIKĀTU KONTI:

atvēršana un apkalpošana, konsultācijas

Rīgā, Elizabetes ielā 41/43, tālr. 226-208, 210-774 un filiālēs visā Latvijā

Diena

Galvenā redaktore **Sarmīte Elerte**

Redakcijas adrese: Pils ielā 12, Rīga, PDP, LV-1963. **Tālrunis 220019.** Iznāk kopš 1990. gada 23. novembra.

Datorsalikums. Ofsetiespiedums. 4 uzsk. Iespiedoknes. Iespēsts a/s *Preses nams* tipogrāfijā Balasta dambī 3, Konta nr. 00467737 Latvijas Industriālajā bankā.

Izdevējs — a/s *Diena*. Reģistrācijas apliecības nr. 1046. Laikraksts iznāk katru dienu, izņemot svētdienas. The Newspaper of the Republic of Latvia *Diena* (The Day), 12 Pils St., Rīga, PDP, LV-1963, Latvia. Metiens latviešu izdevumā 59 250, krievu — 15 830. © Parpublicēšanu un citēšanu gadījumā atsauc uz *Dienu* obligāti Sludinājumi Latvijā pieņem Pils ielā 12, tālr. 221133. **Pasūtījuma indekss 68116.** Manuskripti iesniedzami divos eksemplāros mašīnrakstā, tos nerecenzē un atpakaļ neizsūta.

PLŪDI

Ledus istabā

Vakar no palu ūdeņiem Ogrē atbrīvota pirmā māja. Pieslēgta elektrība. Mājās atgriezušies arī tās saimnieki — Justoviču pāris

Anja Pelūde

Cauri dubļu lāmai, par kādu pēc divu dienu ilgās mirkšanas palu ūdeni pārvērties pagalmā, saliktas dēļu laipas Pagalma vidū atstāts šifera gabals. Tikai no sāniem var redzēt, ka apakšā gul suns. Kā dubļu murskulis. Noslīcis. Pats mājas saimnieks tobrīd nesa arā gleznu — žāvēties saulē. «Nāciet tik iekšā,» ieraudzījis mūs, Alberts Justovičs mudināja. Astoņos no rīta pie viņa bijusi komisija, apsekojusi iedzīvi. «Pastāstīšu, kādu darbošanās grafiku sastādījam. Tātad visa veļa, visas drēbes maisos iekšā un uz veļas mazgātavu prom. Tur iztīris, izmazgājis, izžāvējis, atdos atpakaļ. To visu organizē sociālās palīdzības dienests. Skapji, gultas, plaukti — viss pilns ar dubļiem. Haoss! Ledusskāpi ūdens ar strauņi no koridora ienesis istabā. Jūs varat iedomāties — istabas vidū šortit gulēja milzīgi ledus gabali. Skaldījām, nesām ārā pagalmā. Tālāk jādomā, ko darīt ar seklām. Cukurzirņi man bija. Piecpadsmit kilogrami nefasēti. Vēl piecpadsmit kilogrami sabērti tūtiņās. Visi uzbrīduši. Pukāpostu sēklas, redīsu sēklas, gurķu sēklas — rēķinājām, kāds pusotrs tūkstotis latu, ja pavasārī pārdotu, sanāktu. Tagad viss dubļos. Varbūt var vēl izžāvēt...»

Palīgā atnācis dēlis. No dubļainās grīdas paceļ kādu gramaturu. «So es tēvam pirms divām nedēļām no Kanādas atvedu...»

Mājas kopšanā iesaistīti Ogres bezdarbnieki. Jānes arī mēbeles. Uz sliedīšu sastopam arī Ogres pilsētas sociālo lietu komisijas priekšsēdētāju Raimondu Javoisi. Slota rokā un stūņā āra lielos dubļus. Jautāju, vai tad visi citi darbi padarīti. «Istabas vispirms jāizkrāmē. Vīri tūlīt tiks vibrosūkņus un mazgās visu māju, tad jāžāvē,» atsauc Raimonds Javoiss. Pārējiem plūdos cietušajiem drēbes un pārtika sagādāta, tagad jāgaida, ka arī viņu mājas tiks atbrīvotas no ūdens. Sūkņi strādā. Taču ar ugunsdzēsības tehniku tos 80 00 kubikmetrus palu ūdeni varot pumpēt vēl ilgi.

Protams, bez emocijām Ogrē šodien neiztikt. Spēcīgus pārmetumus saņēmis Ogres pilsētas valdes priekšsēdētājs Edvins Bartkevičs.

No istabām ledu cilvēki sanesa pagalmā

Ūdens spēks ir prātam neaptverams

LIKUMĪBA

Vai ieslodzītie dabūs sertifikātus?

Akvilina Liepiņa

«Mans dēls sodīts ar brīvības atņemšanu, viņam cietumā jāpavada vēl divi gadi. Visu mūžu viņš nodzīvojis Latvijā, tāpēc par Latviju nodzīvoto laiku viņam pienākas privatizācijas sertifikāti, taču dēls tos nevar saņemt.» Dienai stāstīja rīdziniece J.Postnova. Tas tāpēc, ka viņa pasē nav personas koda, jo pirms apcietināšanas viņš neesot paguvis reģistrēties, taču bez personas koda sertifikātus piešķirt nevar. J.Postnovu aizvaino tas, ka ieslodzītie tiekot šķīroti pēc pilsonības: pilsoni reģistrējo arī cietumā, bet nepilsonus ne. Dēls nevar gaidīt, kamēr tiks atbrīvots, jo sertifikātu izsniegšanas termiņš drīz beigsies. Māte viņa vietā sagādājusi visus reģistrācijai nepieciešamos dokumentus, taču Latgales priekšpilsētas Pilsonības un imigrācijas nodaļā atsakoties pieņemt J.Postnovas iesniegumu. Pēdējā viņu laikā negribot pat uzklaust.

Pilsonības un imigrācijas departamenta reģistra pakalpojumu daļas vadītājs Andrejs Stiprais Dienai paskaidroja, ka patiešām tā ir, kā stāsta J.Postnova: cietumā ārvalstniekus neregistrē. Saskaņā ar likumu ieslodzīto reģistrācija iekļauj tikai tās personas, kuru statuss Latvijas Republikā ir skaidrs. «Pēc likuma sertifikāti pienākas tikai tām personām, kurām ir juridiski precīza saistība ar Latviju. Tiem, kuri to nevar pierādīt, sertifikāti nepienākas. Mums nav nekāda pamata reģistrēt tos ieslodzītos, par kuriem nav ziņas, vai viņi ir pilsoņi, pastāvīgi iedzīvotāji vai ieceļotāji. Iespējams,

ka daļa no viņiem pēc soda izciešanas būs jāizraida no valsts,» teica A.Stiprais. «Tiem Latvijas pilsoņiem un pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kam apcietināšanas brīdī pasē ir bijis personas kods, ir iespējams atvērt sertifikātu kontu — ieslodzījuma vietu administrācija šajā ziņā ir pretimākoša,» Dienai teica Ieslodzījuma vietu departamenta direktora vietnieks Juris Lagzdīns. Postnovas dēlam tātad var teikt: pats vainīgs, ja nelaika nokļuvis cietumā. Vai nevarēja vispirms reģistrēties, iespējams pasē personas kodu un tikai tad izdarīt noziegumu, par ko viņam atņemta brīvība?

J.Lagzdīns Dienai atzina, ka arī tie ieslodzītie, kam pasē ir personas kods, ne vienmēr spēj nokārtot sertifikātu saņemšanas formalitātes, sevišķi tie, kam brīvība nav ne radu, ne draugu, vai arī par kuriem pieredzē neinteresējas. No teiktā var secināt, ka gan no tiesiskā, gan arī no cilvēciskā viedokļa šajā lietā ne viss ir kārtībā. Tas nav pieņemami, ja līdz ar nokļūšanu cietumā notiesātajam jāzaudē arī tādas tiesības, kuras netiek atņemtas reizē ar brīvības zaudēšanu, tostarp arī tiesības saņemt sertifikātus par Latviju nodzīvotiem gadiem. Sertifikāts ir vērtspapīrs, kas apliecina tā saņemēja tiesības uz daļu no kopīpašuma, uz daļu no valsts mantas. Tas ir īpašums, tāpat kā māja, automašīna, akcijas un tamlīdzīgi. Pieteikšanās uz sertifikātiem ir gandrīz tas pats, kas pieteikšanās uz mantojumu — likumdevējs šīs tiesības notiesātajiem nav atņēmis, kaut arī reāli ne ar mantojumu, ne ar sertifikātiem nebrīvē rīkoties nevar.

Diemžēl mūsu nesakārtotā likumdošana apgrūtina dzīvi ne tikai ieslodzītajiem, bet arī ierēdņiem, kas gribētu godprātīgi pildīt savus pienākumus. Saskaņā ar likumu par iedzīvotāju reģistru personām jāreģistrējas savā dzīvesvietā. Bet kur ir ieslodzītā dzīvesvieta? Cie-

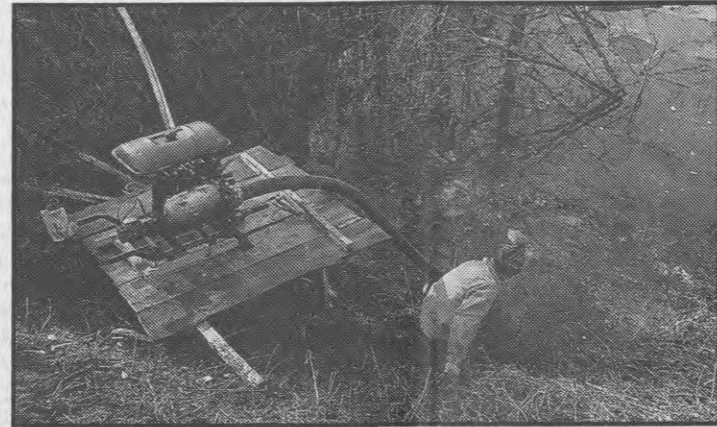
«Tas jānorij. Cilvēkiem ļoti grūti redzēt visu to, kas noticis,» viņš atsauc.

Galvenokārt cilvēki kritizē trīs lietas. Pirmkārt, iedzīvotāji par plūdu iespējamību netika brīdināti.

«Svētdienas vakarā ūdens līmenis bija tāds kā tagad upē, nekādu aizdomu par plūdiem,» stāsta Alberts Justovičs. «Tik Dzidra, mana sieva, kliedz: «Vētra, vētra!» Es apakšbiksēs, skatos, ūdens stiklu izspiež un gāžas iekšā kā lavīna. Kamēr uzvilku bikses, ūdens jau līdz ceļiem. Durvis attaisī nevar, strauņme traucē. Atspiežu ar kāju, tā izkļūvām ārā. Var teikt, ka izpeldējām. Kājas knapi zemi ķēra. Divas minūtes vēlāk mēs būtu noslikuši.» Justoviča kungs nepārspīlē. Strīpa uz sienas skaidri norāda ka ūdens sniedzies virs durvju stenderes...

Otrkārt, trūkst informācijas. Cilvēki ekstremālās situācijās vēlas viens otram palīdzēt. Bet —

Visi cukurzirņi sabrieduši — kur nu tos lai liek?!

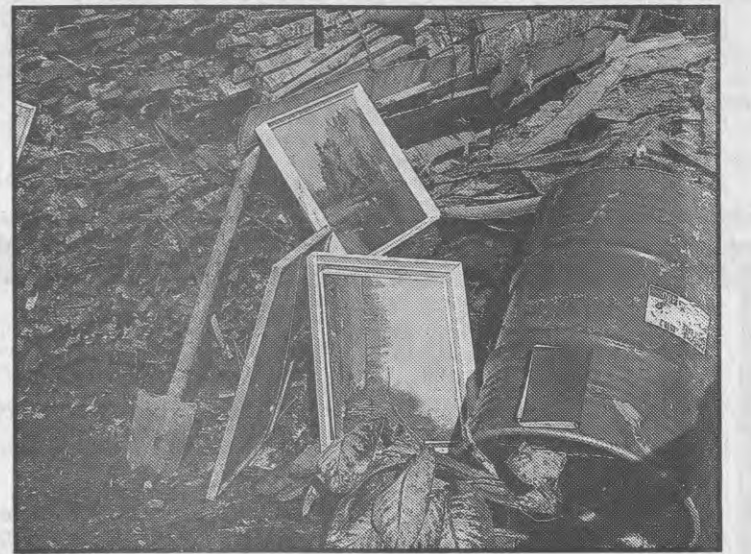

Skatoties uz šādiem sūkņiem, ogreniešiem spriedums gatavs: «Tā ir rosišanās rosišanās pēc.»

No tās puses, aiz loga, arī nāca palu lavīna. Tikai bija tumšs, ne tā kā tagad — dienā

Alberts un Dzidra Justoviči māju bija vismaz apdrošinājuši

Gleznas izžūvē. Bet pārinodarījums? Foto — Jānis Bults, Diena

kam, ko, kādā veidā? Cik daudz ogreniešu pirmdienas rītā ieslēdza televizoru un, noskatījušies Ogres televīzijas uzņemtos kadrus par applūdušajām mājām, tā arī klusējoši aizsteidzās uz darbu. Jo nezina, kā un kam palīdzēt. Turklāt neviens viņiem to arī nelūdz darīt. Tikai trešdien, trīs dienas pēc plūdu sākuma, tika atvērts palīdzības fonds cietušajiem. Ari pašus cietušos precīzi neinformēja, kur, cik, kādu palīdzību viņi var saņemt. «Šodien devu rīkojumu, lai Ogres televīzija ir klāt visos notikumos un stāsta cilvēkiem, ko mēs darām. Tad arī daudzu domstarpību vairs nebūs,» ceturtdienas rītā sacīja Ogres pilsētas valdes priekšsēdētājs Edvins Bartkevičs.

Treškārt, valstī nav darboties spējīgas civilās aizsardzības sistēmas.

Secinājumus izdarīt vēl pārāgi, bet pirmie iespaidi Edvinam Bartkevičam ir: «Šodien rajona civilās aizsardzības dienestā (!) ir viens cil-

vēks — Svīlāna kungs, kas gatavs gulties pats dambi iekšā, bet viņam nav nekādu likumīgu pilnvaru. Kādu tehniku viņš šādās situācijās var pieprasīt, kāda ir pakļautība, cik ilgā laikā palīdzība un glābšanas darbi jānodrošina?» Pirmajā brīdī rodas loģisks jautājums: kāpēc viņš, rajona civilās aizsardzības priekšnieks, par savām tiesībām un pienākumiem nav domājis ātrāk. Tomēr nedrīkst norobežoties no realitātes. Civilajai aizsardzībai pēc nolikuma pienākas sūkņi. Taču bijušais valsts lielaudas organizācijas pārtapašas par SIA un tos ir iztirgojušas. «Valsts akciju sabiedrībai Ogrē sūkņi esot. Tikai tam noskrūvēts generators, noskrūvēts palai-
dejs,» stāsta Edvins Bartkevičs. Li-

dzīgā situācijā nonākusī arī Meliorācijas sistēmas pārvalde, kurai šajā gadījumā bija jābūt pirmajai palīdzības sniedzējai. Ari dežūrpostenis tajā naktī esot bijis, taču mašina bez megafona, bez sīrenas, un dežuranti par draudošajām briesmām guļošos cilvēkus nav varējuši brīdināt. Tāpēc Ogres pilsētas vadība cer, ka pēc šiem notikumiem tiks veiktas striktas izmaiņas — izveidots vienots civilās aizsardzības dienests. Lai kritiskā situācijā zinātu, — no turienes palīdzība būs vienmēr, turklāt operatīva un profesionāla. ♦

Latvijas Republikas
Patiksmes ministrija
IZSLUDINA KONKURSU
uz brīvajām civildienesta ierēdņu vietām:

Ārējo sakaru departaments
Protokolu nodaļas vadītājs(a).
Starptautu līgumu nodaļas vadītājs(a).

Jūrniecības departaments
Starptautu līgumu nodaļas vadītājs(a).
Starptautu līgumu nodaļas vecākais referents.
Kūgošanas nodaļas vecākais referents.
Kūgošanas nodaļas jaunākais referents.
Ostu nodaļas vecākais referents.
Informācijas, plānošanas un analītiskās nodaļas jaunākais referents.

Autocelņu departaments
2 vecākie referenti.

Aviācijas departaments
Departamenta direktora vietnieks.

PRASĪBAS: atbilstoša augstākā izglītība, angļu valodas zināšanas, darba pieredze, iemaņas darbā ar datoriem.

PIETEIKUMS konkursam jāiesniedz personiski Rīgā, Brīvības ielā 58, 218.telpā, darbdienās no plkst. 10 līdz 12. Uzziņas pa tālr. 212094.

Firmas Lima zimogs nav derīgs no 1995.gada 15.februāra.

Pārdod garāžu Elizabetes un Strelnieku ielu rajonā. Tālr. 333528.

IRĒ dzīvokli ar ērtībām centrālā vai tā tuvumā. Tālr. 342118 (no plkst. 9 līdz 18)

populāro Eiropas firmu vīriešu un sieviešu metelji jakas kostīmi svārkī bikses žaketes krekli blūzes veikalā

BERGER
Van Gils
STATE OF ART
LEDER PALACE
ESCADA
MARGARETHA LEY

Atlaides līdz 50%

BOLERO
BRĪVĪBAS, 47

IRĒ DZĪVOKLI AR VISĀM ĒRTĪBĀM (LS 100 MENEŠI) RĪGĀ VAI JŪRMALĀ. TĀLR. 323220.

VĪENREIZĒJĀS LIETOŠANAS TRAUKI

Visplašākā izvēle Viszemākās cenas

Diena Duni

Rīgā, Lāčplēša ielā 1, Ķengaraga ielā 10a. Tālr. 371575, 270240.

TAS IR IZDEVĪGĀK!

Sūtiet savus sludinājumus uz Radio Rīgai tieši pa faksu un pēc dažām minūtēm to dzirdēs vairāk kā miljons klausītāju. Un pats svarīgākais šajā lietā — pa faksu sūtītie sludinājumi Jums izmaksās tieši 1/3 lētāk kā parasti. Mūsu faksa numurs: 200999 7820304

Es jūtos burvīgi, jo elektroinstalācijā izmantoju tikai AHLSTROM!

AHLSTROM elektroinstalācija ir piemērota jebkura tipa dzīvoklim, mājai, ofisam! Jūs to varat izmantot gan ārējai, gan iekšējai telpas apdarei! Tas nemaz nav tik dārgi, kā Jūs domājat... Valturimirdniecība - tālr. 587279

RĪGAS KOMERCIBANKA — tas ir visplašākais banku pakalpojumu klāsts

Adrese: A/s "Rīgas komercbanka" Smiļņu iela 6, Rīga LV - 1803, Latvija

Tālr. 323647 AXE tālr. 7820081 Fakss 323449 AXE fakss 7820080 Telekss 161112 BARK LV SWIFT RIKO LV 2X REUTERS RIGX

- Naudas pārskaitījumi no un uz ārzemju bankām
Starptautiskie norēķini ar kredīta vēstulēm
Valūtas maiņa, dilinga operācijas
Ceļojumu un komercceļu apmaksu un izsniegšana

Norēķina karšu VISA International, Mastercard-Eurocard, JCB, Diners Club apkalpošana, atlaižas karšu IAPA un ETN izplatīšana

legādājoties VISA karti, Jūs pievienosities 333 miljoniem kartes lietotāju visā pasaulē un sasniegsiet VISA INTERNATIONAL standartiem atbilstošu servisu

Ar VISA karti var veikt norēķinus 220 valstīs un teritorijās
ETN un IAPA karšu īpašniekiem - pakalpojumi transporta aģentūrās, restorānos, veikalos un citās firmās, kas pievienojušās ETN un IAPA tīklam, tiek sniegti ar atlaidi līdz 50%

P.Korneija Sids Dailes teātri

Pirmizrāde Lielajā zālē — 2.martā

Uģis Seglīns*

Pjēra Koneija lugas Sids veidotājs un aktieri: (no kreisās) A.Treibergs, R.Kalniņa, V.Liepiņš, T.Ēķe, A.Liniņš. Foto — Jānis Deinats

«Es» sniedzu jums dzīva varoņu portretu, kuru viegli pazīt pēc lauru vainaga galva. Viņa dzīve bija nepārtraukta uzvaru virkne, pat pēc nāves...

pieņēma savu Sida versiju, un pirmizrādes gaidās lugu raksturot līdzu titulomas atveidojā Valdi Liepiņu, kas ir arī šī iestudējuma režisora asistents.

nieks (Dons Sančo). Izrādē piedalās arī Jānis Pļešums (Dons Alonso), Aris Rozentāls (Dons Djego), Mārtiņš Verdiņš (Dons Ariass) un vēl daudzi galminieki, galma dāmu, ministru, kungu...

Šie vārdi pieder Sida autoram, klasiscisma virziena aizsācējam franču literatūrā, franču klasiskās traģēdijas žanra dibinātājam Pjēram Korneijam (1606—1684). Pirmo lugu sarakstījis jau divdesmit trju gadu vecumā, bet pirmos lielos panākumus guva ar traģikomēdiju Sids, kuras pamatā izmantota «ievērojama» kā un skaistākā no visām Spānijā pazīstamajām leģendām...

Režisors Arnolds Liniņš šo iestudējumu ir veidojis kā piemīnīgu velti Olgai Bormanai. «Interesi par klasicisma dramaturģiju mūsos dibināja mūsu skatuves runas pedagogs, aktrise un režisore docente O.Bormane. Es visu savu radošo mūžu jutos viņai garīgi parādnieks, jo viņa bija tā, kas arī mani pievērsa skatuves runas pedagogam».

Izrādes scenogrāfs un kostīmu mākslinieks ir Andris Freibergs, kustību konsultanti — Tamāra Ēķe un Uldis Veispals, komponists — Juris Karlsons. Lugu no franču valodas atdzejojusi Dagnija Dreika. Sida uzvedums tapis, pateicoties Unikāla finansējuma atbalstam.

*U.Seglīns — Dailes teātra literārās daļas vadītājs

Krāmene In Memoriam?

Uldis Rudaks

Piektdien no sestdien neatkarīgi teātra Kabata telpās Krāmu ielā 4 notiks pēdējie divi koncerti. Piektdien uzstāsies smagās mūzikas grupas Moral Free (ar jaunu programmu), Ultra u.c., sestdien — Zig-Zag, H-Yard, kā arī viesi no Igaunijas un Lietuvas. Astoņdesmito gadu otrajā pusē grupa jaunieši iztīrja un izremontēja Krāmu ielas 4.nama pagrabu un tajā sāka darboties neatkarīgais teātris Kabata. Pagrabā notika arī koncerti, kuros uzstājās rokgrupas. Vēlāk ugunsdzēsības dienests aizlēdzis šajā pagrabā rīkot pasākumus un tas kādu laiku stāvējis tukšs. Aptuveni pirms gada daži entuziasti, kas sevi nosauca par klubu Next, sāka šajā pagrabā organizēt alternatīvās mūzikas koncertus un diskotēkas. Protams, ar šo telpu ietāji — teātra Kabata

— atļauju. Pirms divām nedēļām par Kabatas ģenerāldirektoru kļuvis Kārlis Rings, kurš nolēmis aizliegt turpmāk rīkot koncertus šajā pagrabā. Savu lēmumu viņš pamato šādi: telpas neesot piemērotas masu pasākumu organizēšanai, jo neesot kanalizācijas, ventilācijas, neesot iespējams nodrošināt ugunsdrošības normas, par troksni sūdzoties arī augšējos stāvos izvietoto dzīvokļu iemītnieki. K.Rings pieļauj, ka iespējams kompromiss ar klubu Next laudim par turpmāko koncertu organizēšanu. Teātrim Kabata līdzekļu šo telpu rekonstrukcijai neesot (vajagot 30 līdz 40 tūkstošus latu), saka K.Rings un piebilst: «Ja mūzikas klubs kaut kādā veidā traucēs attīstīties teātrim, es izvēlēšos teātri.» Andris no Next noplāta rokas: kur lai ņem šādu naudu? Klubs Next jau sācis mek-

24. un 25.janvārī — pēdējie koncerti

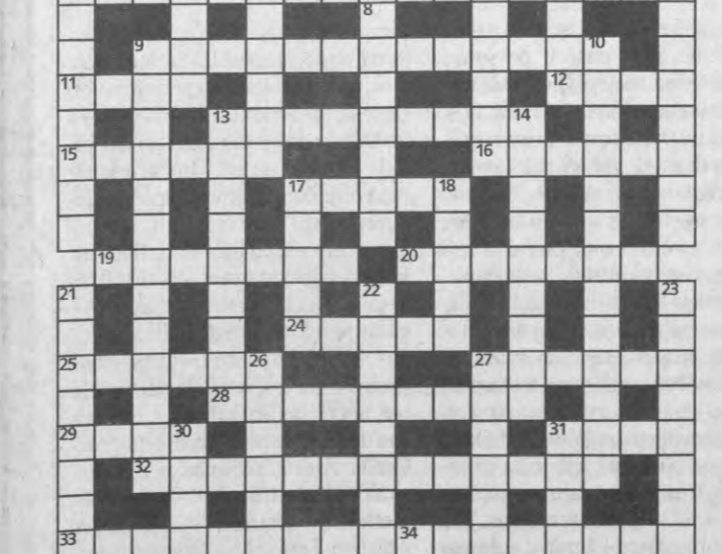
lēt citu vietu šādam klubam, bet centrā kaut ko piemērotu atrast ir pagrūti. Un viss prasa milzu līdzekļus. Laiks, kad centra pagrabā stāvēja tukši un nevienam nevajadzīgi, pieder pagātnē. Krāmene bija vieta, kur ceturtdienas, piektdienas un sestdienas vakaros, kad sāk krēslot un Piebalgas alus krogs slēdz savas durvis, jaunieši varēja aiziet un justies kā savā vidē starp saviem cilvēkiem. Nu vairs tādas vietas nebūs. Ko darīt? Doties ielās un ar savu izskatu un uzvedību izaicināt policiju? Ir savas taisnības ugunsdzēsējiem, sava policistiem, sava pašvaldībām un sava Kabatas ģenerāldirektoram, bet... Jaunbais maksimālais ir jāuztver nevis kā stihiska nelaime, ar kuru jācinās kā ar puķi, bet kā noīknam vecumam raksturīga norma iezīme.

Sastādījis Rūdolfs Gors

Horizontāli. 1.Retī sastopams jūras dzīvnieks. 4.Kupolveida vulkānisks masīvs Centrālajā Āfrikā. 9.Informācijas parrāde ar elektriskajiem signāliem pa sakaru līnijām vai ēteru. 11.Saliekta daļa ar nozīmi «no atālu-ma». «lielā tūluma». 12.Kalni Dienvidāmerikā. 13.Mūziskā koka, kura augļus izmanto šokolādes ražošanai. 15.Cūka. 16.Kalnu virsotnes augstākais punkts. 17.Panta forma Tuvo un Vidējo Austrumu tautu dzejā. 19.Jūras laupītājs. 20.Cilvēka ķermeņa cieto veidojumu kopums. 24.Rīks cepšanai. 25.Saujamiņrocība galvenā daļā. 27.Vieglā automobiļa slēgta virsbūve. 28.Zinātniskās pētniecības iestāde. 29.Piemēroti, patīkami. 31.Kanādas eskimosu ziemas mitne. 32.Abinieku kārta. 33.Nokārtot maksājums. 34.Noturīgas, nemiņģas.

Vertikāli. 1.Līrisks rakstura mūzikāls skaņdarbs. 2.Nūja vai runga ar parasinātu galu. 3.Putnu gulvietas vistu kūti. 5.Mērķaķū dzimtas dzīvnieks. 6.Galvenais Vācijas smagās rūpniecības rajons. 7.Amerikāņu arhitekts, Dž.Kenedija lidostas autors Nujorkā (1910—1961). 8.Krievu rakstnieks (1809—1852). 9.Ārpusstēmas mērvienība enerģijas mērīšanai fizikā. 10.Augi, kas cieti saistīti ar noteiktiem vides apstākļiem. 13.Smagās kavalērijas jātnieki. 14.Sporta laivas. 17.Seno

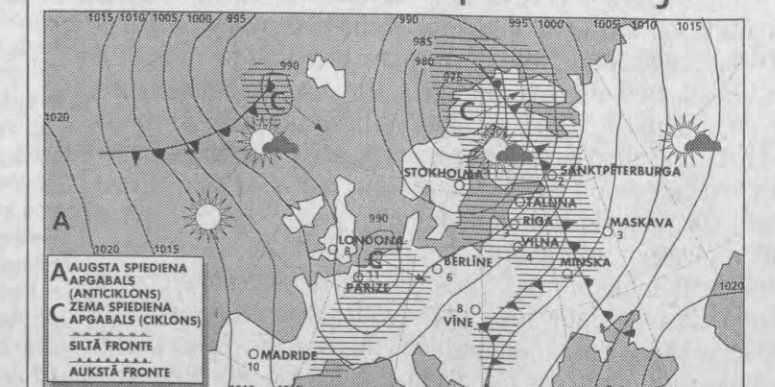
ATPŪTA

ķeltu dziesminieki. 18.Latviešu dziedātājs (1878—1966). 21.Tehniski rīki, ar ko var noteikt, mainīt un fiksēt kādu sistēmu stāvokļus. 22.Daudzgadīgs akmenlauzēju ģints lakstaugs. 23.Samazgas. 26.Nokrišņi. 27.Amerikāņu rakstniece (1874—1946). 20.Sievietes vārds (septembris). 31.Zivju olas.

LAIKA KARTE

Lis, bet brīžiem pūtis vējš

Piektdien, 24.februārī Makonaiss laiks. Brīžiem lietus. Dienvidu, dienvidrietumu vējš 6—11m/s. Gaisa temperatūra no +1° līdz +5°C. Medicīniskais laika tips — II (labvēlīgs). Svētdien, 26.februārī Nakti neliels mākoņu daudzums. Bez nokrišņiem. Dienā makonaiss laiks. Lietus, pārsvarā rietumu rajonos. Dienvidu vējš. Gaisa temperatūra nakti no -3° līdz +2°C, dienā no +1° līdz +6°C. Medicīniskais laika tips — II (labvēlīgs).

Table with 3 columns: Date (24. II, 25. II, 26. II), Absolute maximum temperature, Absolute minimum temperature.

Kļūdas labojums

23.februārī 4.lappusē J.Makovas intervijas Rīgai nav jābūt mazai Parīzei fotoilustrācijā redzamais kungs nav Anatolijs Matjušenko. Atvainojamies abiem kungiem.

APDROŠINĀŠANAS AKCIJU SABIEDRIBA DUKATS JAUNĀIS BIROJS SMILŠU IELĀ 18. TĀLR.: 228007, 228779.

Slazdi PARADĪZĒ. No 24. februāra kinoteātri «DAILE» un citur Latvijā Seansu sākumi: 11.00; 13.30 — lētāk; 16.00; 18.30; 21.00.

Aicinām visus piedalīties krustvārdu mīklas konkursā "Rīgas veikali"! Uzminiet veikalus nosaukumus, kuros var nopirkt: 1. Firms Leder Palace ādas jakas 2. Slavenās firmas ESCADA modes preces 3. (horiz.) Van Gils vīriešu uzvalkus 3. (vert.) Line Art džemperus, kreklus 4. Firms BERGER sieviešu apģērbus Visus krustvārdu mīklas uzminētājus atminētājā vietā tuvākajās 3 dienās gaida pārsteigums! Parīzē atbilde un adrese atrodama šā laikraksta lappusēs

Miksto mēbeļu izgatavošana, iespējas realizēt jebkuru projektu. Tālr. 628118.

MODERNIE GARĀŽU VĀRTI NO VĀCIJAS. Talvadība ar elektroievadu. 40 apdares variantu. Tālr. 272005, 277092.

PĀRDOD — parvietojamu elektrostaciju PES-60, — kravas autobusu—furgonu AVIA. Tālr. 226033 (no plkst. 10 līdz 12).

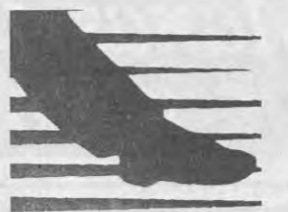

Stila spēlīte

KAS TAS IR?

Zvaniet šodien
no plkst. 14 līdz 15 Ievai
tālrunis — 325362

Pirmajam
pareizās atbildes autoram — balva!

Asins pārliešana. Berlīne

Dita Rietuma

Tik tikko beidzies Berlīnes starptautiskais kinofestivāls. Nu jau 45. Gandrīz apala jubileja pavasarī draud sagādāt sirdsvājumu jebkuram kinomīlim — grāmatas kā bildes un bildes kā grāmatas: kino vēstures sejas, leģendas, pozas un ilūzijas, tam līdzās pavisam nopietnas apceres, kas tad ar šo mākslu noticis simt gados. It kā vairs neklājas gēn pie vitrīnām, jo laicīnā jau Eiropā pieredīgi skaitāmie. Taču gēnība, jo labi zinu, ka Latvijā sen nav izdota neviena grāmata par un ap kino. Simtgade, tā jau gads, pagaidām ne pie mums. Berlīnē atļaujas svinēt jubilejas — Alēnam Delonam, Bāsteram Kītonam. Tās atļaujas svinēt arī Francijā, taisot filmas kā dāvanas kino simt gadiem. Slavenā francūziete Anjēze Varda me-

suvenīri un slava — pietiek jau ar skatītāju miljoniem. Tavernjē, kur režisora karjera sākusies 1974.gadā un kurš jau pirms tam bija izcils kinokritiķis un grāmatu autors, nenoliedzami ir lielisks profesionālis, slavens ar savu prasmi režisēt jaunības aktrises. «Svaigais kumosīns» viņa filmā ir astopadsmitgadīgā pārdevēja Natālija, kurā, jautāta par savu profesiju, atbild: pārdevēja — modelis. Savu laiku viņa pavada labā bārā, kur iepazīstas ar padzīvojušiem, labi situētiem kungiem, viņu adreses citīgi ierakstot lielā bloknotā. Velāk šī adrese grāmatai viņai un diviem viņas draugiem kļūst par ceļvedi upuru izvēlē. Trijotnes mēris — savākt no kāda kāra vecūka seifa daudzus tūkstošus franku, lai dotos uz Ameriku un atvērtu tur apģērbu veikalu. Amerikā, kā zināms, ir izdevīga ka nodokļu politika, bet Natālijai ir pieredze pārdošanā. Pēc vairākām neveiksmēm Natālija dodas uz nakts randiņu ar kārtējo kungu, iebražas jauneklī, piekauj kungu un meklē kāroto seifu. Taču lielā «ku-

kajai vardarbībai rast pamatojumu aizkustinoši daļa cilvēkberna infantīlsmā un mežonīgā vēlmē tikt dzīvē uz augšu. Lai gan arī *Sudraba lāča* ieguvējai filmai *Smoke* nepieņemta nekāda klasiskajiem priekšstatiem par ierindas indiģi varmācīgo amerikāņu kino. Slavēni uzvardi — Viljams Herts, Hārvejs Keitels Bruklīnā. «Runājot par Nujorku, visi iedomājas Manhatanu, bet manā uzverē šis pilsētas dvēsele ir Bruklīna, kur dzīvo 2,5 miljoni visdziļāko tautību iedzīvotāju. Šim rajonam piemīt *crazy* gars un apskauzama vitalitāte», apgalvoja režisors Veins Vangs, kurš ieguvusi atzīstamu reputāciju, veidojot filmas par ķīniešiem Amerikā. «Es gribēju pierādīt, ka labi amerikāņu filmā nebūt nav jāmaksā 150 miljoni dolāru, pilnīgi pietiek ar kādiem 7 miljoniem. Normālam amerikāņu režisoram katra otrā filma ir kompromiss. Ar savu *Smoke* un tās turpinājumu *Blue in the faces* (*Skumjas sejas*) gribēju būt maksimāli nekomfomisks. Domāju, ka tas man ir izdevies». Savkārt mode nākušais padzīvojušais un pārdzīvojušais vīrišķais simbols Hārvejs Keitels, jautāts par savu Bruklīnas fotogrāfa lomu, ko viņš spēlē šajās filmās, atbildēja, ka katru savu lomu uzskatot par pieredzi lieliskajā ceļojumā, ko sauc par dzīvi. Kas attiecas uz dzīves «garšu», kurā mijas sentimentāls, ironija un vitalitāte, ir vienkārti lieliski, ja arī Holīvudas zvaigznes, kā arī neatkarīgais amerikāņu kino brīnulis Džims Džarmušs un Madonna var ļauties Bruklīnas garam lieliskā režisora vadībā.

ciņuma dabu ne tikai no baznīcas puses vien. Ko darīt, ja kāda meitenīte grēksūdzē atklājusī, ka viņa ir tēva uzmācības upuris. Likt manīt tēvam, atklāt ģimenes traģēdiju meitenei mātē? Kāpēc jūs iedomāties, ka Dievs interesējas par to, ar ko jūs gulat! Tā būs otra galēji, ar kuru jaunā priesterā aizstāvis, arī mācītājs, mēģinās pārliecināt draudzē locekļus atļaut grēkojušajam (?) turpināt vadīt dievkalpojumus. Protams, daļa sašutusi pametīs baznīcu un ignorēs «zilo», vienīgi meitenīte, kura viņam uzlicēja savu grēku, uzrunās neželās tēva kritiķi. Filma uzņemta Liverpūlē, vienā no iekšēji atbrīvotākajām un, kā izteicās režisors, dzīvīgākajām Anglijas pilsētām. Taču Berlīnes festivāla ekumeniskā žūrija, kurā galvenokārt ir garīdznieki, atzina, ka šī filma skarta problēma ir baznīcai aktuāla. Daudz vieglāk attiecības ar Dievu šķietinājā amerikānis Alberts Ferāra baidās filmā par vampīriem *The Addiction* (*Mānija*). Atšķirībā no Holīvudas barokālās vampīrmo-

lōģikas neizskaidrojamais romāns ir ceļš, kurā tiek sēta nāve un kura fināls ir nāve. (Daudzi filmu salīdzināja ar Holīvudas feminisma sašņegumu *Telma un Luīze*.) Plameres varoni ceļā dzen apmātība saņemot kādu Juditi — vienīgo cilvēku, kas viņu kādreiz mīlēja, apmātība, kas neļauj saskatīt kļūšas «peles» centienus izpatikt viņai — vienīgajam cilvēkam, ko viņa mīl. Fascinējošā un nežēlīgā *love story*, kurā abas meitenes nogalina vīriešus, ko viņas ir izaicinājušas, *happy end* nav iespējams. Iespējams tikai izpildīt savas mīlotās lūgumu — viņu nogalināt, kaut asarām līstot.

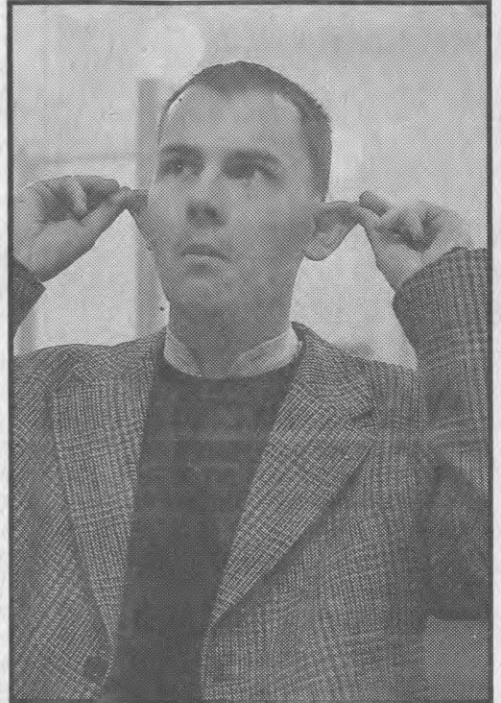

Foto — Jānis Buls, Diena

MAS VEIDA IZPRIECAS

Pēteris Pūrtis, speciāli Dienai

Sports ir viens no fantastiskākajiem cilvēces izgudrojumiem. Sacensības gars ļauj mums izlādēt agresivitāti un apmierināt mūsos dziļi ieslēptu, bet tomēr aktīvo mednieka/vācēja instinktu. Futbolisti, kas, sviedriem noplūduši, lekos šurpu turpu pa stadiona zālāju, iesot vērtus, izjūt tādu pašu eiforiju kā pirmatnējais mednieks, ietriecot šķēpu ar akmeņiem uzgali mamutam aci. Šķiet uzjautrinoti, ka cilvēki sacenšas govju mēslu «plācena» sviesiņā. Bet vēl uzjautrinotāks ir fakts, ka cēla vieglatlētikas disciplīna — diska mešana — būtībā ir tikpat bezjēdzīga nodarbe. Gaumes ir dažādas, un cits labāk jūtas, spēlējot šahu. Tomēr īpaši gribas izcelt visfenomenālāko sportu — cīņu pašam ar sevi, piemēram, pašņansu vai arī, piemēram, cīņu ar lieko svaru. Par šo — otro — tad arī turpmāk. Svara problēma mūs aizrauj ne mazāk kā pasaules čempionāts futbolā, turklāt katrs no mums ir līdzdalībnieks. Jo katram ir svars. Un tas mainās.

Katrs zina, ka novājet var neēdot. Tas diemžēl ir pārāk vienkārši. Nekāda azarta. Cita lieta — novājet, turpinot ēst. Kādas iespējas! Vieni saka — jāskrien. Otri atbild — dzīvoja reiz Džims Filks, cilvēks, kas iedibināja džogingu un uzrakstīja džogingotāju «Biblii» *Viss par skrīšanu*. Sirdslekmē pārsteidza viņu skrījiena laikā. Džimam Filksam bija tikai 52 gadi. Citi iesaka — pareizi jāēd. Tējam fakts, ka dzīvoja reiz doktors Sjuarts Bergers. Viens no vadotajiem ASV dietologiem. Autoros daudzlietotais, kuros deva pamācības tiem, kas grib novājet ar visvairāk vilgtu diētu palīdzību. Doktoram neizdevās izdarīt to, ko viņš ieteica citiem. Nāves diena četrdesmit gadus vecais zinātnieks svēra 164 kilogramus.

Varbūt ēst tikpat, cik iepriekš, bet īpaši apstrādātus produktus, kur to sasodīto kaloriju ir mazāk? Piemēram, sviestu *Molly McButter*, kur nav ne kriptiņas tauku (kas tad tur ir, es nezinu). Amerikā ik gadus šādi «vieglie» produkti tiek pārdojami kopumā par 50 miljardiem dolāru, bet joprojām trešdaļa pieaugušo amerikāņu cieš no pārmerīga svara, un neliete statistika liecina, ka stāvoklis pasliktinās. Esot pārādījies dažādi preparāti, kas attīra organismu un burtiski «sadedzina» taukus. Izdzirdot to, mani pārņēma šausmas. Acu priekšā parādās aina, kā Latvijas bebesis pacelās melni dūmi stabi. Lai gan brīnumotozā jau tāpat pietiek, arī man gribas izdomāt ko geniālu. Pirmās reflekss — jāmeklē rakstos! Mēģināšu neskaitāmu daļdarbu citāties apvienot vienā, kas izteiktu domas būtību.

«Rozālija (Cecīlija, Amālija) paspēra soli man pretim, un mēnēs aptumsuma gaisma iespējēja viņai seju no aizmugures. Viņas vaibsti bija reizē sastinguši un kustīgi, caurspīdīgi āda cieši apklāva man tik mīļos, cēli veidotos kaulus, ka pat milzīgo acu skatiens, kurā mirdzēja mirzošs mirzums, nespēja mani maldināt. Es nodomāju: «Ā!» Viņa pasnieveda man roku, kas bija tieva, sausa un karsta kā jūlija saulē izbalējis zars. «Labrit, mister Pūrti,» balss bija tikpat samtaina kā vienmēr. Pēkšņi viņas sliekšņi stāvs pārliecīgi precīzi uz pusēm spēja klepus lekmē. Tāluma atsaucās koļots. Kāda vienuļa zvaigzne nodrebēja un nokrita no debesīm kā zvaigzne no debesīm utt.»

Pieredzējuši lasītāji visu saprata. Dilonis. Bet, ja šo meiteni nosauļotu solārijā un iebāzu mutē vienu vai labāk divas *Lockets* konfektes pret klepu, vai tas nebūtu izliets mūsdienu skaistuma ideāls? Varbūt ārstiem ir pa spēkam radīt kādu ne tik kaitīgu tuberkuļozes paveidu, ar ko saslimdināt novājet karojošos?

Ir vēl kāda brīnišķīga metode, kā daudz ēst un neuzbaroties. Loti vienkārši — pēc ēdienreizes nepieciešams tūlīt pat izvēties. Es iedomājos viesības, kad pēc desertā ciemiņi klusi viens pēc otra pazūd tualetē (protams, pa vienu) un atgriežas, smaržodami pēc ziepēm un košļājot vienu vai labāk divas *Orbit* plāksnītes. Nobeigumā es vēlētos applicināt — jums ir tiesības būt gan tievam, gan resnam, bet man — rakstīt šāda vai cita satura paskvilas.

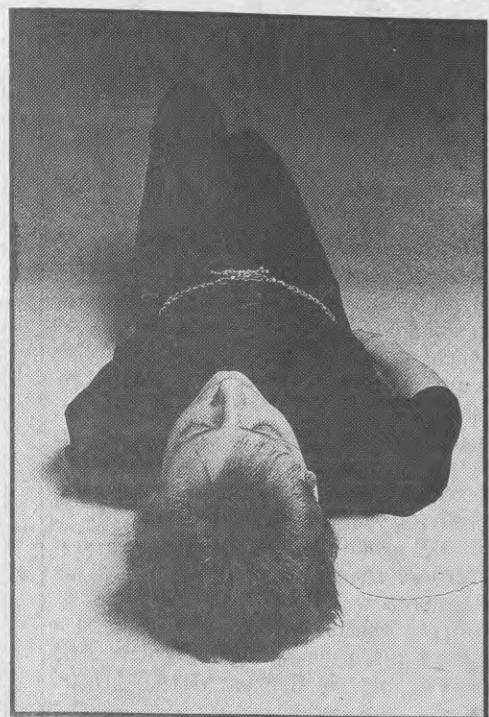

Foto — Sergejs Akurāters

Liekais un ideālais

Gundega Repše, speciāli Dienai

Būtiska problēma, ko neteiks! Dažiem visa mūža garumā, dažiem kritiskajos vecumos.

Kas tas liekais svars ir? Vai man nevajadzīgs? Bet reizēm tas ir viss iepriekš nodzīvotais, kas, ja tiek nests līdz, tev pārverš samīkšā, nepacelamā cēlmā. Vai es zinu, kas man ir nevajadzīgs, lieks? Vai nevajadzīgs liegums nekļūst par pašu nepieciešamāko un vajadzīgo — par lāstu?

Dzīves līdzināmā ideālais svars ir gluži cits nekā kalnu reģijā, bet to uzmanīt no dienas dienā ir gandrīz neiespējami, jo domas ir viena no vissmagākajām substancēm un glābties no tām iespējams tikai ar pašpāmānu.

Tomēr ir brīnumaini, ka domas spēj un pamānās tik strauji mainīt virzienu, nokrāsas, kļūtenot, iegrīmt un izkūstēt gaisos, bet — tikpat labi arī pielipt, vajāt, saaugt ar tevi. Iespējams, ka katrai domai arī ir savs liekais un ideālais svars.

Tātad galvenā ass ideālā svara uzturēšanā ir vielumaība. Lai iespējami ātri sadeģtu vecās domas, idejas, jūtas, pieredze, atmiņas, lai apmainītos un radītu jaunu enerģiju, lai pāri paliktu vien tik, cik nepieciešams dzīvībai.

Lai saglabātu ideālo svaru, jāspēj nekam nepieķerties, neko negribēt iegūt un paturēt, ideālais svars liek un ļauj dzīvot piecus centimetrus virs zemes, bet tā sasniedzšanai ir vajadzīga pārcilvēciska piepīle.

Tad līdz perfekcijai ir jāiekopj savs egoisms, nepārtraukti jākontrolē un jāitīsta imūnsistēma un jākultivē nežēlība, jā, pret sevi vispirmis, jo nav haltūras darbīgs spēst aizsviest prom arī to, kas tev dārgs. Tad nu tu esi gatavs jebkurā brīdī, pārciešot atvadas, aiziet. Jo ideālais svars pats piepras, lai viss būtu viegli, lai es deģodāma, bez pieskāšanās zemei nodzīvotu savu laiku.

Sirdsapziņa, šķiet, nav ierēķināta liekā svara draudam, bet ko iesākt, ja mans virpuljums otrā cilvēkā rīd divsimt litru neizraudamu asaru? Tātad es kādam citam radu lieko svaru.

Katram, pat diegabikšim un caurbīrai, ir liekais svars, arī tiem, kas domā istenojuši sevi caurdura (agrāk saukta par duršlaku) modeli. Smagākie atkrītumi un arī dāvanības paliek...

Katru dienu mani piespiež uzklaustīt novēlējumu «saules mīstību jūsu biznesam». Diez vai kādā cilvēces attīstības vai deģenerācijas posmā tik heroiski saukji ir skanējuši, agrāk, kaut eksaltēti liekulīgi, bet tika piesaukta dzīvība kā primāra. No šīs šamaniskās frāzes es sajūtos kā tonna, iztēlojoties ainas, kad pār zemeslodes mīrušo valstību kā dziedoša saule plēnēs vien jaunais, optimistiskais saules dievs.

Miegā liekā svara nav. Ir tik viegli pārlidot aizās, tukšsēns un izvārtīties mākoņos. Varbūt miegs māca ideālo dzīvi?

Es kļūstu smaga, ja uzklausu otra domas, bet viņš nepāņem sev līdzīgu nevienu no manējām. Tad ir traucēta vielumaība.

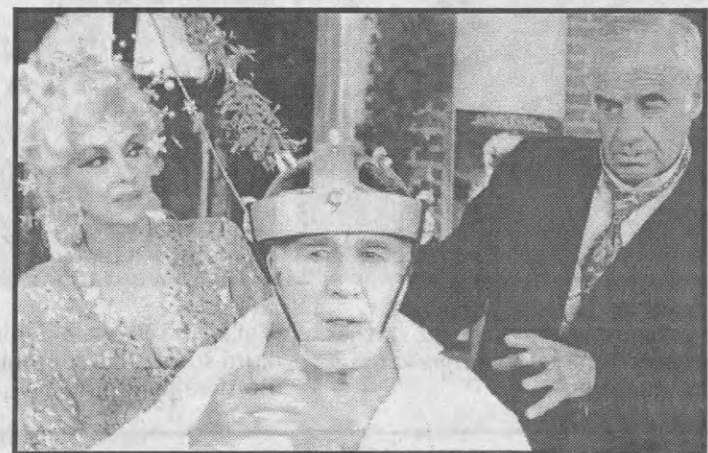
Katram cilvēkam ir gan viņa liekais, gan ideālais svars. Kādam liekais rodas no viena dzen stāsta, ko viņš spītīgi kā šlepi velk visu dzīvi sev līdzī, bet otrs ir dienišķā labajūtā ideāls, ik pusdienās nolokot kilogramu makaronu. Mulsinošais jautājums ir — kur paliek mans liekais, kad sasniedzu ideālo? Vai bezatlikumu tehnoloģija vai parazitēšana uz cita cilvēka veselības rēķina?

Saule noriet. Laiva nāk ostā. Zeltaini rozāins, dūmakains kļusums.

Mirgulo airis. Un purpurā virvju kāpnes. Nekam nav svara — ne kokam, ne akmenim.

Mēnēs sudraba uzacs ir pāršķelta. Trīs pogas tik tikko blāvo pie tava krekla. Un nāve nepastāv šajā vieglumā.

(Janis Rīcs)

Mišels Pikoli, Žans Pols Belmondo un Džinas Lolobridžidas dubultniece filmā *Simts un viena nakts*

ģināja Berlīnes festivālu iekarot ar filmu *Simts un viena nakts*, kurā svinīgā citībā mēģināja pārstāstīt kino vēsturi un savas simpātijas pret to, liekot Mišelam Pikoli spēlēt simtgadīgo misteru *Cinema* un sūtīt pie tā viesus — Belmondo, Mastrojāni, Depardjē, Moro, Šigulu utt. Filma nīrēja citāti, pieminējumi, slaveni filmu nosaukumi un uzvardi. «Jedomājies, cik daudz šliktu filmu būš jānoskatās līdz šai nelaimīgajai jubilejas gada beigām,» sacīja angļu kinokritiķis zvaigzne Dereks Malkolms no *The Guardian*. Un ko gan šie nosaukumi rēbusi var pateikt cilvēkam, kurš nav mācījies kino vēsturi!

Dzimumi slepkavot Eiropā
Kā jau parasti, žurnālisti aprindās skanēja nīgras piezīmes, ka Berlīnes festivāls ir vārgulīgs. Viss no gada gada kļūst šliktāk — zvaigzņu mazāk, filmas neinteresantākas. Parasti gan pēc festivāla atklājas, ka filmas ir bijušas labas un daudz, taču vēl ir iespēja aktīvi protestēt pret žūrijas neprasmīgo lēmumu, pārņemst tai konjunktūristu un citus grēkus.

Grand Prix franču klasiskim par filmu *Svaigais kumosīns?* Tā ir politika! Mēģinājums izbuktēt Eiropas kino, jo, nevar nolīgt, ka ķīniešu izcelsmes amerikāņu Veina Vanga Bruklīnas stāstiņi *Smoke* tiešām bija festivāla favorīts. Taču amerikāņu kino Eiropā īpaši neieredz vai vismaz izliekas to darām, sadalot festivālu balvas. Kādēļ gan tam vēl

Šovbizness plaši iz reklamētājam filmā *TV šovs*

Tauriņu skūpstī
Katolu mācītājs Irīja, kas netīši atklāj savu homoseksualitāti filmā *Priesteris*. Divu sieviešu iznīcību sējošās attiecības angļu filmā *Tauriņa skūpstī*, divu sieviešu sentimentālais romāns kanādiešu filmā *Kad izdzies nakts*. *Pasthartes no Amerikas*, kas uzņemtas pēc ar AIDS slīmā rakstnieka un režisora Deivida Vojnaroviča autobiogrāfiskajiem darbiem. Berlīnes festivāls vienmēr bijis slavens ar īpašu uzmanību homoseksuālās tematikas filmām, un šķiet, ka tikai Berlīnē ir žūrija, kas piešķir balvu *Tedy bear* veiksmīgākajai no šīs tematikas filmām.

Taču parasti šīs filmas netiek iekļautas konkursā vai panorāmā, tas demonstrē brīvdomīgājam foruma programmā. Šoreiz tas bija iekļauts centrālajā programmā un kļuva par īpašu uzmanības objektu. Jaunās angļu TV režisores Entonijas Bērdas debija — filma *Priesteris* — varētu ieliet elju uguni arī daudz redzējamaj auditorijai: katolicisms un homoseksualitāte, grēksūdzes noslēpuma izpaušanas grēks un cilvēce. Angļu režisors uzdod jautājumus, ko pierast neaizīst, jo sakarsme ar tiem draud izraisīt vien abstraktus pārsprīdumus par grē-

Baznīca un homoseksualisms. Angļu filma *Priesteris*

Amanda Plamere šokejošajā *love story* *Tauriņa skūpstī*

